

සබරගමුව පළාත් අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තුව

නිවාඩු කාලීන පැවරුම්

සැකසුම- රත්නපුර අධ්‍යාපන කලාපය

රත්නපුර කලාප සංයුක්ත ගණිත ගුරු එකමුතුව

12 ශ්‍රේණිය 1 පාඩම - තාත්වික සංඛ්‍යා 1 කාර්ය පත්‍රිකාව

තාත්වික සංඛ්‍යා (R)

- සියලුම පරිමේය හා අපරිමේය සංඛ්‍යා වලින් සමන්විත කුලකය වේ.

R^+ - ධන තාත්වික සංඛ්‍යා කුලකය

R_0^+ - ශුන්‍ය ඇතුළත් ධන තාත්වික සංඛ්‍යා කුලකය

R^- - සෘණ තාත්වික සංඛ්‍යා කුලකය

R_0^- - ශුන්‍ය ඇතුළත් සෘණ තාත්වික සංඛ්‍යා කුලකය

පරිමේය සංඛ්‍යා (Q)

- $\frac{p}{q}$ ආකාරයට ප්‍රකාශ කළ හැකි සංඛ්‍යා වේ. එය $Q = \{x : x = \frac{p}{q}, p, q \in Z, q \neq 0\}$ මගින් නිරූපණය කළ හැකිය. සියලුම නිඛිල සංඛ්‍යා හා භාග සංඛ්‍යා මෙම කුලකයට අයත් වේ.

නිඛිල සංඛ්‍යා (Z)

- ශුන්‍ය ඇතුළත් ධන හා සෘණ පූර්ණ සංඛ්‍යා කුලකය.

Z^+ - ධන නිඛිල සංඛ්‍යා කුලකය. මෙය ප්‍රකෘති සංඛ්‍යා (N) ලෙසද හැඳින්වේ.

{1,2,3,4,5,.....}

Z_0^+ - ශුන්‍ය ඇතුළත් ධන නිඛිල සංඛ්‍යා කුලකය

{0,1,2,3,4,5,.....}

Z^- - සෘණ නිඛිල සංඛ්‍යා කුලකය

{.....,-4,-3,-2,-1}

Z_0^- - ශුන්‍ය ඇතුළත් සෘණ නිඛිල සංඛ්‍යා කුලකය

{.....,-4,-3,-2,-1,0}

අපරිමේය සංඛ්‍යා (Q' / R-Q)

- $\frac{p}{q}$ ආකාරයට ප්‍රකාශ කළ නොහැකි සංඛ්‍යා වේ. උදාහරණ ලෙස $\sqrt{3}, \sqrt{2}, e, \pi, \sqrt{13}$ ගත හැකිය.

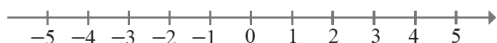
අභ්‍යාස 1

පහත සංඛ්‍යා අතරින් ප්‍රකෘති සංඛ්‍යා, නිඛිල සංඛ්‍යා, පරිමේය සංඛ්‍යා හා අපරිමේය සංඛ්‍යා වලට වෙන් කරන්න.

7, -8, π , 0, 6, $\sqrt{5}$, 9, $\frac{3}{4}$, 8, $\frac{3}{8}$, $\sqrt{20}$, $\frac{3}{5}$, -7, 0.56, -2

තාත්වික සංඛ්‍යාවක ඡායමිතික නිරූපණය

- ශුන්‍ය ඇතුළත් ධන හා සෘණ පූර්ණ සංඛ්‍යා සරල රේඛාවක දැක්වීම තාත්වික සංඛ්‍යාවක ඡායමිතික නිරූපණය නම් වේ.

තාත්වික සංඛ්‍යාවක දශමය නිරූපණය

- තාත්වික සංඛ්‍යාවක් දශමය ආකාරයෙන් දැක්විය හැකිය. ඒවා පහත ආකාරයට වර්ග කළ හැකිය.
  - අන්ත දශම - $\frac{1}{2} = 0.5$, $\frac{4}{5} = 0.8$, $\frac{6}{25} = 0.24$
  - සමාවර්ත දශම - $\frac{1}{3} = 0.333 \dots = 0.\dot{3}$
 $\frac{11}{6} = 1.83333 \dots = 1.8\dot{3}$
 $0.363636 \dots = 0.\dot{3}6$
 $0.34153415 \dots = 0.\dot{3}41\dot{5}$
  - සමාවර්ත නොවන අනන්ත දශම - $\sqrt{3} = 1.73205 \dots$, $\sqrt{2} = 1.41421 \dots$, $\pi = 3.142857 \dots$

දශම සංඛ්‍යාවක් හා සංඛ්‍යාවක් ලෙස ලිවීම

1. $0.35 = \frac{35}{100} = \frac{7}{20}$

2. $0.625 = \frac{625}{1000} = \frac{5}{8}$

2. $0.\dot{3} \Rightarrow x = 0.\dot{3} = 0.3333... \xrightarrow{(1)}$
 $10x = 3.3333... \xrightarrow{(2)}$
 $(2) - (1), 9x = 3$
 $x = \frac{1}{3}$

3. $0.\dot{2}\dot{6} \Rightarrow x = 0.\dot{2}\dot{6} = 0.262626... \xrightarrow{(1)}$
 $100x = 26.262626... \xrightarrow{(2)}$
 $(2) - (1), 99x = 26$
 $x = \frac{26}{99}$

4. $0.2\dot{3} \Rightarrow x = 0.2\dot{3} = 0.23333... \xrightarrow{(1)}$ පුනරාවර්තනය නොවන කොටස පූර්ණ සංඛ්‍යාවක් කරන්න
 $10x = 2.3333... \xrightarrow{(1)}$ එක ඉලක්කමක් පුනරාවර්තනය වන නිසා 10න් ගුණ කරන්න
 $100x = 23.333... \xrightarrow{(2)}$
 $(2) - (1), 90x = 21$
 $x = \frac{21}{90}$

අභ්‍යාස 2

පහත දශම සංඛ්‍යා හා සංඛ්‍යා කරන්න.

- 0.7, 1.42, 0.245, 0.5 $\dot{2}$, 0.4, 0.12 $\dot{3}$, 0.25, 0.4 $\dot{1}$, 0.31 $\dot{6}$

සංඛ්‍යා ප්‍රාන්තර

පරිමිත සංඛ්‍යා ප්‍රාන්තර	<ul style="list-style-type: none"> • විවෘත සංඛ්‍යා ප්‍රාන්තර • සංවෘත සංඛ්‍යා ප්‍රාන්තර • විවෘත සංවෘත සංඛ්‍යා ප්‍රාන්තර • සංවෘත විවෘත සංඛ්‍යා ප්‍රාන්තර 	(a,b) $[a,b]$ $(a,b]$ $[a,b)$	$\{x : x \in \mathbb{R} \text{ හා } a < x < b\}$ $\{x : x \in \mathbb{R} \text{ හා } a \leq x \leq b\}$ $\{x : x \in \mathbb{R} \text{ හා } a < x \leq b\}$ $\{x : x \in \mathbb{R} \text{ හා } a \leq x < b\}$	
අපරිමිත සංඛ්‍යා ප්‍රාන්තර	<ul style="list-style-type: none"> • a ට වැඩි සියලුම තාත්කලික සංඛ්‍යා • a සහ a ට වැඩි සියලුම තාත්කලික සංඛ්‍යා • a ට අඩු සියලුම තාත්කලික සංඛ්‍යා • a සහ a ට අඩු සියලුම තාත්කලික සංඛ්‍යා 	(a, ∞) $[a, \infty)$ $(-\infty, a)$ $(-\infty, a]$	$\{x : x \in \mathbb{R} \text{ හා } a < x < \infty\}$ $\{x : x \in \mathbb{R} \text{ හා } a \leq x < \infty\}$ $\{x : x \in \mathbb{R} \text{ හා } -\infty < x < a\}$ $\{x : x \in \mathbb{R} \text{ හා } -\infty < x \leq a\}$	

උදාහරණ

- $(a,b] \cup [c,d)$
- $(-\infty, -3) \cup (4,5]$
- $\mathbb{R} - \{a\}$
- $\mathbb{R}^+ - (1,2)$
- $(-\infty, -5] \cup (3,4] \cup [15, \infty)$

අභ්‍යාස 3

පහත ප්‍රාන්තර වලට අදාළ සංඛ්‍යා රේඛාව නිරූපණය කර ප්‍රාන්තර අංකනයෙන් දක්වන්න.

- $(3,7] \cup [8, \infty)$
- $\mathbb{R}^- - (-3,7)$
- $[-3,4] \cup [8,10)$
- $(-15,-8) \cup (3,4] \cup (7,9)$

කරණ

- කරණ $\sqrt[n]{a}$ ආකාරයෙන් දැක්විය හැකිය. මෙහි a යනු පූර්ණ වර්ගයක් නොවන පරිමේය සංඛ්‍යාවක්ද, n යනු ධන නිඛිලයක්ද වේ. උදාහරණ ලෙස $\sqrt{20}$, $\sqrt{5}$, $5\sqrt{3}$, $\sqrt{13}$ ගත හැකිය.
- $\sqrt{4}$, $\sqrt{9}$ මේවා පූර්ණ වර්ග ලෙස ලිවිය හැකි නිසා කරණ නොවේ.

කරණ එකතු කිරීම හා අඩු කිරීම

උදාහරණ

1. $\sqrt{5} + 2\sqrt{5} = 3\sqrt{5}$
2. $7\sqrt{13} - 3\sqrt{13} = 4\sqrt{13}$
3. $7\sqrt{3} + 2\sqrt{7} - 3\sqrt{3} + 5\sqrt{7} = 4\sqrt{3} + 7\sqrt{7}$
4. $\sqrt{20} + 21\sqrt{11} - 3\sqrt{44} + 5\sqrt{45} = \sqrt{4 \times 5} + 21\sqrt{11} - 3\sqrt{4 \times 11} + 5\sqrt{9 \times 5}$
 $= 2\sqrt{5} + 21\sqrt{11} - 6\sqrt{11} + 15\sqrt{5}$
 $= 17\sqrt{5} + 15\sqrt{11}$

අභ්‍යාස 4

a) $\sqrt{108} + 2\sqrt{12} - 3\sqrt{3}$	c) $2\sqrt{99} + 3\sqrt{7} - \sqrt{44} - 5\sqrt{7} + 4\sqrt{7}$
b) $2\sqrt{6} + 5\sqrt{2} + 3\sqrt{5} - 3\sqrt{2} + 3\sqrt{27} - 3\sqrt{5}$	d) $\sqrt{50} + 2\sqrt{72} - 3\sqrt{5} + \sqrt{80}$

කරණ ගුණ කිරීම හා බෙදීම

උදාහරණ

1. $2\sqrt{5} \times 5\sqrt{11} = (2 \times 5)(\sqrt{5} \times \sqrt{11}) = 10\sqrt{55}$
2. $\sqrt{32} \times \sqrt{3} = 4\sqrt{2} \times \sqrt{3} = 4\sqrt{6}$
3. $\frac{\sqrt{44}}{\sqrt{11}} = \frac{2\sqrt{11}}{\sqrt{11}} = 2$
4. $\frac{\sqrt{45}}{\sqrt{3}} = \sqrt{\frac{45}{3}} = \sqrt{15}$

අභ්‍යාස 5

a) $\sqrt{8} \times 2\sqrt{5} \times 4\sqrt{3}$	d) $\frac{6\sqrt{24}}{\sqrt{6}}$
b) $2\sqrt{7} \times 5\sqrt{3} \times \sqrt{45} \times 3\sqrt{2}$	
c) $\frac{5\sqrt{20}}{\sqrt{5}}$	

හරය පරිමේය කිරීම

උදාහරණ

1. $\frac{\sqrt{5}}{\sqrt{3}} = \frac{\sqrt{5} \times \sqrt{3}}{\sqrt{3} \times \sqrt{3}} = \frac{\sqrt{15}}{3}$
2. $\frac{\sqrt{7}}{\sqrt{5}-\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{7}}{(\sqrt{5}-\sqrt{2}) \times (\sqrt{5}+\sqrt{2})} \times (\sqrt{5}+\sqrt{2}) = \frac{\sqrt{7}(\sqrt{5}+\sqrt{2})}{5-2} = \frac{\sqrt{7}(\sqrt{5}+\sqrt{2})}{3}$
3. $\frac{2}{\sqrt{5}-2} = \frac{2 \times (\sqrt{5}+2)}{(\sqrt{5}-2) \times (\sqrt{5}+2)} = \frac{2(\sqrt{5}+2)}{5-4} = 2(\sqrt{5}+2)$

අභ්‍යාස 6

a) $\frac{3}{\sqrt{6}-\sqrt{3}}$	b) $\frac{5\sqrt{3}}{9+\sqrt{5}}$	c) $\frac{5\sqrt{2}-4}{3\sqrt{3}-2\sqrt{5}}$
d) $\frac{5}{\sqrt{5}-2}$ හි අගය ආසන්න දශමස්ථාන හතරකට සොයන්න. ($\sqrt{5} = 2.2361$)		